

23 Ianuarie 2009, nr. 384

RAPORT DE EXPERTIZĂ

la proiectul Legii privind drepturile de autor și drepturile conexe

(înregistrat în Parlament cu numărul 3347 din 04 Decembrie 2008)

În temeiul Concepției de cooperare dintre Parlament și societatea civilă, aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr.373-XVI din 29 decembrie 2005, Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției prezintă raportul de expertiză a coruptibilității proiectului Legii privind drepturile de autor și drepturile conexe.

Evaluarea generală

- 1. Autor al inițiativei legislative** este Guvernul RM, autor nemijlocit - Agenția de Stat pentru Proprietate Intelectuală, ceea ce corespunde art. 73 din Constituție și art. 44 din Regulamentul Parlamentului.
- 2. Categoria actului legislativ** propus este lege organică, ceea ce corespunde art.72 din Constituție și art. 6-11, 27, 35 și 39 din Legea privind actele legislative, nr.780-XV din 27.12.2001.
- 3. Scopul promovării proiectului.** Potrivit notei informative această intervenție legislativă va crea un mecanism eficient de funcționare a sistemului dreptului de autor și drepturilor conexe, precum și un cadru normativ accesibil de asigurare a protecției drepturilor atât ale titularilor, cât și ale beneficiarilor în procesul de valorificare a creațiilor.

Fundamentarea proiectului

- 4. Nota informativă** a proiectului de act legislativ supus expertizei este plasată pe site-ul Parlamentului.

Considerăm că în acest fel Parlamentul respectă principiul transparenței procesului legislativ și principiile de cooperare cu societatea civilă.

- 5. Respectarea termenului de cooperare cu societatea civilă**

6. Suficiența argumentării. Nota informativă ce însoțește proiectul conține o argumentare superficială a proiectului, referindu-se doar la unele dintre prevederile noi ale proiectului. Însă, nota informativă nu face referire la problemele existente în acest domeniu. Din aceste motive, considerăm argumentarea proiectului drept insuficientă și valabilă doar parțial.

7. Compatibilitatea cu legislația comunitară și alte standarde internaționale. Potrivit lit. c) a articolului 20 al Legii 780/2001 privind actele legislative, nota informativă trebuie să includă referințe la reglementările corespondente ale legislației comunitare și nivelul compatibilității proiectului de act legislativ cu reglementările în cauză.

Nota informativă conține referințe la reglementările corespondente ale legislației comunitare, fiind estimat nivelul compatibilității proiectului de act legislativ cu reglementările comunitare și Convențiile internaționale în acest domeniu.

- 8. Fundamentarea economico-financiară.** Potrivit lit. d) a art.20 din Legea 780/2001 privind actele

legislative, nota informativă trebuie să conțină informații privind „fundamentarea economico-financiară în cazul în care realizarea noilor reglementări necesită cheltuieli financiare și de altă natură”. Potrivit art.47 alin.(6) din Regulamentul Parlamentului, în cazul în care realizarea noilor reglementări necesită cheltuieli financiare, materiale și de altă natură, se anexează fundamentarea economico-financiară.

Evaluarea de fond a coruptibilității

9. Stabilirea și promovarea unor interese/beneficii. Din textul proiectului nu rezultă stabilirea și promovarea expresă a unor interese/beneficii de grup sau individuale în detrimentul interesului public general. Însă, atenționăm că proiectul conferă AGEPI atribuții mult mai largi decât cele prevăzute în prezent, în special cele care se referă la acreditarea de către AGEPI a organizațiilor de gestionare colectivă a drepturilor de autor.

10. Prejudicii aduse prin aplicarea actului. Unele prevederi ale legii pot prejudicia autorii și alți titulari a dreptului de autor.

11. Compatibilitatea proiectului cu prevederile legislației naționale. La examinarea proiectului au fost stabilite anumite neconcordanțe dintre prevederile acestuia și: Legea cu privire la asigurări; Codul civil; Codul de procedură civilă; Codul de executare; Legea taxei de stat.

12. Formularea lingvistică a prevederilor proiectului. Formulările conținute în proiect nu corespund normelor de redactare lingvistică și terminologiei juridice consacrate. Autorii folosesc termeni noi care nu au o definiție în legislație sau în proiect. La fel, în proiect sunt utilizate noțiuni care în legislație au un alt înțeles, decât cel utilizat în proiect.

13. Reglementarea activității autorităților publice. Proiectul conține reglementări referitoare la activitatea autorităților publice.

14. Analiza detaliată a prevederilor potențial coruptibile.

	Articol	Text	Obiecția	Elemente de coruptibilitate și alte riscuri	Recomandarea
1	Art.1 alin. 1	Dreptul de autor și drepturile conexe, <u>protecția acestor drepturi și răspunderea pentru încălcarea lor se reglementează de</u> Constituția Republicii Moldova, tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, de prezenta lege și alte acte normative.	- expresia „protecția acestor drepturi” prezumă și răspunderea pentru lezarea acestora. - expresia „se reglementează de ...” nu este corectă din punct de vedere lingvistic, deoarece aceste raporturi deja sunt reglementate de... - expresia - „ alte acte normative”	Coruptibilitate Norme de trimitere Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	Cu privire la acest articol se recomandă: De exclus expresia „și răspunderea pentru încălcarea lor” De substituit „se reglementează de ...” prin „sunt reglementate de...” De indicat actele normative care reglementează relațiile în domeniul dreptului de autor.
2	Art.1 alin. 2	Prezenta lege reglementează raporturile ce apar în urma creării și <u>valorificării</u> operelor literare, artistice și științifice (drept de autor) și a interpretărilor, fonogramelor, videogramelor și emisiunilor organizațiilor de difuziune (drepturi conexe), precum și alte drepturi care sînt recunoscute în legătură cu activitatea	Cuvântul „valorificare” poate avea o interpretare diferită. Din conținutul acestei articol rezultă faptul că opera care a fost creată, dar nu a fost valorificată – nu poate fi protejată prin această lege. Multe din expresiile utilizate în cadrul acestui articol sunt de prisos, lucru care poate îngreuna o corectă interpretare și aplicare a prevederilor articolului.	Coruptibilitate Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive Introducerea termenilor noi care nu au o definiție în legislație sau în proiect	Se propune simplificarea articolului, după cum urmează: „Prezenta lege reglementează raporturile ce apar în urma creării operelor literare, artistice și științifice, precum și a oricăror altor opere de creație intelectuală”.

		intelectuală din domeniul literaturii, artei și științei.			
3	Art.2 alin.1	<i>În cazul în care un tratat internațional la care Republica Moldova este parte stabilește alte norme decât cele prevăzute de prezenta lege, se aplică normele tratatului internațional.</i>	Acest principiu este un principiu general de drept, nefiind necesară includerea acestuia într-un articol separat în cadrul unei legi organice.	Alte riscuri Normă inutilă	Se recomandă excluderea alineatului.
4	Art.2 alin.3	Prezenta lege se aplică tuturor operelor și obiectelor drepturilor conexe protejate prin tratate internaționale la care Republica Moldova este parte, care, la momentul intrării în vigoare a tratatului corespunzător, nu au intrat în domeniul public în țara lor de origine ca urmare a expirării termenului de protecție acordat anterior și care nu au intrat în domeniul public în Republica Moldova ca urmare a expirării termenului de protecție acordat anterior.	Acest alineat este expus într-o manieră complicată, esența căruia nu poate fi înțeleasă.	Coruptibilitate Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	Sugerăm revederea textului.
5	Art.3	<i>autor - persoană fizică prin a cărei muncă creatoare a fost creată opera;</i>	Această articol exclude posibilitatea beneficiarii de dreptul de autor pentru persoanele juridice. Urmează ca proiectul să includă prevederi la cazurile în care pot beneficia de dreptul de autor persoanele juridice și persoanele fizice altele decât autorul	Alte riscuri Norme discriminatorii	Norma necesită a fi reformulată.
6	Art.3	<i>demonstrare publică - expunerea originalului sau copiei unei opere, directă sau – prin intermediul mijloacelor de proiecție a imaginii unei opere, prin slide-uri ori prin alte mijloace, pe ecran sau în alt mod similar – indirectă (cu excepția comunicării prin eter sau prin cablu), caz în care opera, copia sau imaginea ei este expusă într-un <u>loc public</u> ori în orice alt loc din <u>care poate fi percepută de persoane care nu fac parte din cercul obișnuit al familiei sau al cunoscuților apropiați ai acesteia</u>; demonstrarea publică a operei audiovizuale presupune demonstrarea neconsecutivă a unor imagini izolate ale ei, dat fiind faptul că demonstrarea</i>	Legea nu definește noțiunea „loc public”. Care ar fi consecințele dacă opera ar fi percepută doar de membrii familiei sau cunoscuți apropiați? Cine va stabili gradul de apropiere a cunoscuților sau întinderea cercului obișnuit al familiei? Limbajul utilizat și surplusul de text îngreunează perceperea acestuia. Aceleași obiecții pentru expresia „comunicare publică” și „interpretare publică”	Coruptibilitate Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive Introducerea termenilor noi care nu au o definiție în legislație sau în proiect	Se recomandă revizuirea articolului.

		obișnuită consecutivă a imaginilor unei opere audiovizuale constituie interpretare publică;			
7	Art.3	<i>distribuire – punerea în circulație prin vânzare sau prin orice alt mod de transmitere în proprietate, cu titlu oneros ori gratuit, a originalului sau a copiilor unei opere sau a unor obiecte ale drepturilor conexe, precum și oferirea publică a acestora;</i>	În cazul în care s-a numit un mod de distribuție – „vânzarea” urmează să fie enumerate și toate celelalte moduri de transmitere a dreptului de proprietate prevăzute de CC RM. Expresia „în orice alt mod” permite o interpretare abuzivă. Expresia „oferirea publică” nu este definită de legislație	Coruptibilitate Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive Introducerea termenilor noi care nu au o definiție în legislație sau în proiect	Se recomandă următoarea redacție: „distribuire – punerea în circulație a originalului sau a copiilor unei opere sau a unor obiecte ale drepturilor conexe;
8	Art.3	<i>împrumut - punerea la dispoziție spre utilizare, prin intermediul unor instituții accesibile publicului, pentru o perioadă limitată de timp și fără obținerea unui avantaj economic sau comercial direct sau indirect;</i>	Noțiunea de „împrumut” utilizată în acest articol contravine sensului noțiunii de împrumut reglementată de CC RM: „Articolul 867. Contractul de împrumut (1) Prin contractul de împrumut o parte (împrumutător) se obligă să dea în proprietate celeilalte părți (împrumutatul) bani sau alte bunuri fungibile, iar aceasta se obligă să restituie banii în aceeași sumă sau bunuri de același gen, calitate și cantitate la expirarea termenului pentru care i-au fost date. (2) Contractul de împrumut este gratuit dacă legea sau contractul nu prevede altfel.	Coruptibilitate Concurența normelor de drept Utilizarea termenilor diferiți cu referință la același fenomen / aceluiași termen pentru fenomene diferite	Se recomandă revizuirea articolului.
9	Art.3	<i>închiriere - punerea la dispoziție spre utilizare, pentru o perioadă limitată și pentru obținerea unui avantaj economic sau comercial, direct sau indirect, a unei opere sau obiect de drept conex;</i>	Formularea articolului nu este conformă cu noțiunile utilizate în CC RM. Codul civil nu reglementează noțiunea „închiriere”. În acest context a se vedea „contract de comodat”- art.859 CC RM sau „ contract de locațiune”art. 875 CC RM. Dacă admitem că autorii proiectului au definit noțiunea „închiriere”, introducerea acestui nou termen este inutilă deoarece: în primul rând el nu este definit de CC, iar în al doilea rând pentru asemenea raporturi se utilizează termenul contract de locațiune sau contract de comodat.	Coruptibilitate Concurența normelor de drept Introducerea termenilor noi care nu au o definiție în legislație sau în proiect	Sugerăm revizuirea textului.
10	Art.3	<i>opera colectivă – operă creată de câteva persoane fizice – a căror contribuții formează un tot indivizibil, astfel încât identificarea contribuției fiecăruia este imposibilă – din inițiativa și sub conducerea unei persoane fizice sau juridice, care urmează să publice opera sub numele său;</i>	În drept se utilizează expresia „două sau mai multe persoane”	Coruptibilitate Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	Pentru un spor de rigoare normativă sugerăm înlocuirea sintagmei „de câteva persoane fizice” prin sintagma „de două sau mai multe persoane fizice”.
11	Art.3	<i>producător de fonograme - persoană fizică sau juridică din inițiativa, pe responsabilitatea,</i>	Nu în toate cazurile producătorul de fonograme suportă cheltuielile financiare pentru producerea fonogramei.	Coruptibilitate Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	Se recomandă revizuirea articolului

		<u>inclusiv financiară, a</u> căreia are loc prima imprimare a sunetelor interpretării, a altor sunete sau a reprezentărilor de sunete;	Aceiași obiecție a se vedea pentru <i>producător de opere audiovizuale, producător de videograme.</i>		
12	Art.3	<i>publicare</i> – oferirea de copii ale unei opere, a unei interpretări imprimată, a unei fonograme, videograme sau emisiuni publicului, cu consimțământul autorului sau al altui titular al dreptului de autor sau drepturilor conexe, <u>într-un număr suficient pentru a acoperi necesitățile rezonabile ale publicului;</u>	Expresia „număr suficient pentru a acoperi necesitățile rezonabile ale publicului” poate fi interpretată abuziv.	Coruptibilitate Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	Se recomandă revizuirea articolului.
13	Art.4	a) contribuie la elaborarea și realizarea, în limitele competenței sale, a politicii <u>adecvate</u> pentru protecția, exercitarea și <u>implementarea</u> dreptului de autor, drepturilor conexe și <u>altor drepturi</u> protejate în conformitate cu prezenta lege, angajamentele internaționale și interesele naționale ale Republicii Moldova;	Obiecții de ordin special: Cuvântul „adecvat” este de prisos în contextul acestui articol. Un drept se dobândește, se realizează și se ocrotește și nu se implementează. „Alte drepturi „fac parte din categoria drepturilor conexe. Drepturile sunt protejate nu „în conformitate cu” ci „de prezenta lege....	Coruptibilitate Atribuții excesive / contrare statutului Atribuții care admit derogări și interpretări abuzive Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	Se recomandă excluderea acestui articol.
14	Art.4 alin.2	AGEPI instituie Comisia de mediere și arbitraj care, în cazurile prevăzute de prezenta lege, examinează și soluționează litigiile din domeniul gestiunii colective a dreptului de autor și a drepturilor conexe. Comisia de mediere și arbitraj activează conform Regulamentului aprobat de către directorul general al AGEPI.	Din textul proiectului rezultă că deciziile acestei comisii sunt definitive și irevocabile, neputând fi contestate pe cale judecătorească. Această prevedere îngrădește accesul la justiție. Proiectul, cel puțin trebuie să conțină prevederi referitoare la modalitatea de contestare a deciziilor acestei Comisii.	Coruptibilitate Lacune de drept Lipsa / insuficiența mecanismelor de contestare a deciziilor și acțiunilor autorităților public	Sugerăm revizuirea textului.
15	Art.5 alin.3	Dreptul de autor se constituie din drepturi patrimoniale și drepturi <u>personal/nepatrimoniale</u> .	În teoria dreptului civil drepturile se clasifică în patrimoniale și nepatrimoniale. Nu întotdeauna un drept nepatrimonial are un caracter personal. Expresia utilizată în acest articol este tradusă din limba rusă: „личные неимущественные права”.	Coruptibilitate Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	Se recomandă omiterea cuvântului „personal”.
16	Art.6	(1) Dreptul de autor se extinde asupra: a) operelor, indiferent de locul primei lor publicări, ale căror titular al dreptului de autor este o <u>persoană fizică sau</u>	Nu este clar ce a avut în vedere autorul proiectului prin expresia „persoană fizică sau juridică din Republica Moldova” - cetățeni ai RM , persoane juridice înregistrate în RM sau persoane fizice (cetățeni RM, cetățeni străini sau apatrizi care domiciliază în RM)?	Coruptibilitate Norme de trimitere Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	Articolul necesită a fi reformulat.

		<p><u>juridică din Republica Moldova:</u></p> <p>b) operelor publicate pentru prima dată în Republica Moldova, indiferent de domiciliul sau sediul titularului dreptului de autor asupra respectivelor opere;</p> <p>c) <u>altor opere, în conformitate cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte.</u></p>			
17	Art.7	<p>Operele protejate de dreptul de autor</p> <p>(1) Dreptul de autor se extinde asupra operelor literare, artistice și științifice, independent de scopul creării, modul de exprimare sau a valorii lor, exprimate în următoarele forme:</p> <p>a) scrisă (manuscris, text dactilografiat, partituri);</p> <p>b) orală (interpretare publică);</p> <p>c) audio -, sau video imprimare (mecanică, magnetică, digitală, optică);</p> <p>d) de imagine (desen, schiță, pictură, plan, foto-cadru);</p> <p>e) tridimensională (sculptură, model, machetă, construcție);</p> <p><u>f) în alte forme.</u></p> <p>(2) Obiecte ale dreptului de autor sînt:</p> <p>a) operele literare (povestiri, ese, romane, poezii, programe pentru calculator);</p> <p>b) operele științifice;</p> <p>c) operele dramatice și dramatico-muzicale, scenariile și proiectele de scenarii, libretele, sinopsisul filmului;</p> <p>d) operele muzicale cu sau fără text;</p> <p>e) operele coregrafice și pantomimele;</p> <p>f) operele audiovizuale;</p> <p>g) <u>operele de pictură</u></p>	<p>În cazul în care autorul proiectului nu poate enumera toate formele în care poate fi exprimată o opera, enumerarea doar a câtorva forme este nejustificată.</p> <p>Expresia „în alte forme” permite o interpretare arbitrară.</p>	<p>Coruptibilitate</p> <p>Norme de blanchetă</p> <p>Lista neexhaustivă</p>	<p>Se propune:</p> <p>- de substituit denumirea articolului prin „Obiectul dreptului de autor”</p> <p>- următoarea redacție a alin. 1 și 2 ale art.7:</p> <p>(1) Dreptul de autor se extinde asupra operelor literare, artistice și științifice, independent de scopul creării, modul de exprimare sau a valorii lor.</p> <p>(2) Constituie obiect al dreptului de autor:</p> <p>a) operele literare (povestiri, ese, romane, poezii, programe pentru calculator);</p> <p>b) operele științifice;</p> <p>c) operele dramatice și dramatico-muzicale, scenariile și proiectele de scenarii, libretele, sinopsisul filmului;</p> <p>d) operele muzicale cu sau fără text;</p> <p>e) operele coregrafice și pantomimele;</p> <p>f) operele audiovizuale;</p> <p>g) operele de pictură și sculptură, grafică și alte opere de artă plastică;</p> <p>h) operele de arhitectură, urbanistică și de artă horticolă;</p> <p>i) operele de artă aplicată;</p> <p>j) operele fotografice și operele obținute printr-un procedeu analog fotografiei;</p> <p>k) hărțile, planșele, schițele și lucrările tridimensionale din domeniul geografiei, topografiei, arhitecturii și alte domenii ale științei;</p> <p>l) bazele de date;</p>

		<p><u>și sculptură, grafică și alte opere de artă plastică:</u></p> <p>h) operele de arhitectură, urbanistică și de artă horticolă;</p> <p>i) operele de artă aplicată;</p> <p>j) operele fotografice și operele obținute printr-un procedeu analog fotografiei;</p> <p>k) hărțile, planșele, schițele și lucrările tridimensionale din domeniul geografiei, topografiei, arhitecturii și alte domenii ale științei;</p> <p>l) bazele de date;</p> <p>m) alte opere.</p>			
18	Art.8	<p>(1) Nu beneficiază de protecția dreptului de autor:</p> <p>a) documentele oficiale de natură normativă, administrativă sau politică (legi, <u>hotărâri judecătorești</u>), precum și traduceri oficiale ale acestora;</p>	Hotărârea judecătorească este un document de natură judiciară	Coruptibilitate Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	Se propune următoarea redacție a alin 1 lit. a) documentele oficiale de natură normativă, administrativă, judiciară sau politică , precum și traduceri oficiale ale acestora;
19	Art.9	<p>(1) <u>Se consideră a fi autor, în absența unei probe contrare</u>, persoana fizică sub al cărei nume pentru prima dată este publicată opera.</p> <p>(2) Când opera a fost publicată sub formă anonimă sau sub un pseudonim care nu permite identificarea autorului, editura, <u>la carei nume sau denumire este indicat pe operă, se consideră, în absența unei probe contrare</u>, reprezentant al autorului, având în această calitate dreptul să protejeze și să exercite drepturile autorului.</p> <p>(3) Persoana fizică sau juridică, al cărei nume sau denumire apare pe o operă audiovizuală, videogramă, sau fonogramă, <u>se consideră, pînă la proba contrară</u>, producător al operei audiovizuale, videogramii sau</p>	<p>În drept se utilizează expresia: "se prezumă a fi autor până la proba contrară".</p> <p>Ținând cont de faptul că raporturile în domeniul drepturilor de autor în esența sa sunt raporturi juridice civile, fiind bazate pe principiul autonomiei voinței, editura va putea fi reprezentantul autorului doar cu consimțământul acestuia. Mai mult decât atât, urmează ca editura să fie delegată în acest sens prin unul din modulele prevăzute de lege.</p>	Coruptibilitate Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	Se recomandă revizuirea articolului

		fonogramei respective.			
20	Art.10	(2) Drepturile morale nu pot face obiectul vreunei renunțări sau cesiuni și sînt <i>imprescriptibile</i> , chiar și în cazul în care autorul cedează drepturile sale patrimoniale.	În drept se utilizează expresia inalienabil și imprescriptibil	Coruptibilitate Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	Se propune următoarea redacție: Drepturile morale sun inalienabile și imprescriptibile, chiar și în cazul în care autorul cedează drepturile sale patrimoniale.
21	Art.10	e) <u>dreptul la retractarea operei</u> – dreptul de a retracta opera din circuitul comercial, despăgubind pe titularul dreptului de valorificare, dacă acesta este prejudiciat prin exercitarea retractării.	Conform DEX a retracta înseamnă a reveni asupra celor afirmate înainte (recunoscându-și greșeala) , a retrage celor spuse, a se lepăda de o faptă, de o atitudine în trecut. Concluzie: cuvântul „retractare” nu poate fi folosit în acest context.	Coruptibilitate Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	Se recomandă revizuirea articolului.
22	Art. 11	(1) Autorul sau alt titular al dreptului de autor are dreptul exclusiv <u>să efectueze, să permită sau să interzică valorificarea operei, inclusiv prin:</u> a) reproducerea operei; b) <i>distribuirea originalului sau a exemplarelor operei;</i> c) <i>închirierea exemplarelor operei, cu excepția operei de arhitectură și a operei de artă aplicată;</i> d) <i>importul exemplarelor operei în vederea difuzării, inclusiv a exemplarelor confecționate cu consimțământul autorului sau al altui titular al dreptului de autor;</i>	Opera nu poate fi interzisă prin: reproducere, distribuire... Cuvintele să efectueze și să permită pot fi substituite prin cuvântul „a autoriza”. Dacă se utilizează expresia „originalul operei”, atunci urmează să se folosească expresia „copii de pe operă” și nu „exemplarelor operei” Cu privire la „închiriere” a se vedea obiecțiile de mai sus. Art.3 al proiectului nu definește noțiunea „difuzare”, posibil s-a avut în vedere „distribuire” Fraza „inclusiv a exemplarelor confecționate cu consimțământul autorului sau al altui titular al dreptului de autor” este lipsită de sens.	Coruptibilitate Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive Utilizarea termenilor diferiți cu referință la același fenomen / aceluiași termen pentru fenomene diferite	Se recomandă revizuirea articolului
23	Art.11 alin.3	Dreptul de distribuire menționat la alin. (1) lit. b) din prezentul articol <u>se epuizează</u> odată cu prima vânzare sau cu altă primă transmitere a dreptului de proprietate asupra originalului ori a copiilor operei pe teritoriul Republicii Moldova.	Dreptul nu se epuizează ci se pierde. Din conținutul textului rezultă că dacă dreptul de proprietate a fost vândut peste hotarele RM, dreptul de distribuire se menține?	Coruptibilitate Lacune de drept	Recomandăm reformularea normei
24	Art.11 alin.4	(4) În cazul în care un autor a transmis sau a cesionat unui producător de fonograme sau de	Expresia „remunerație echitabilă” poate fi interpretată abuziv. În momentul în care nu poți renunța la un drept acest drept se transformă	Coruptibilitate Lacune de drept Cerințe excesive pentru exercitarea drepturilor / obligații excesive Formulare ambiguă care admite	Se recomandă revizuirea articolului.

		opere audiovizuale dreptul său de închiriere a fonogramei sau a operei audiovizuale menționat la alin. (1) lit. c) din prezentul articol, autorul își păstrează dreptul la o <u>remunerație echitabilă</u> pentru fiecare închiriere. <u>La acest drept nu se poate renunța și se exercită numai prin intermediul unei organizații de gestiune colectivă a drepturilor patrimoniale.</u>	într-o obligație. De ce autorul personal nu poate transmite „dreptul său de închiriere”?	interpretări abuzive	
25	Art.11 alin.5	Dreptul de retransmisie prin cablu, prevăzut la alin. (1) lit. h) din prezentul articol se exercită numai prin intermediul unei organizații de gestiune colectivă a drepturilor patrimoniale. <u>Suma remunerației de autor pentru dreptul de retransmisie prin cablu se stabilește luând ca bază orice fel de plăți pe care operatorii rețelei prin cablu le încasează de la membrii publicului pentru serviciile corespunzătoare, inclusiv pentru accesul tehnic, precum și menținerea și deservirea tehnică a echipamentului corespunzător utilizat pentru realizarea retransmisiei. Remunerația se stabilește atât pentru achitarea remunerației cuvenite autorilor sau altor titulari ai dreptului de autor pentru drepturile lor exclusive prevăzute la alin. (1) lit. h) din prezentul articol, cât și a remunerației echitabile cuvenită interpreților și producătorilor de fonograme, prevăzută la art. 37 alin. (1) lit. c) din prezenta lege.</u>	Remunerația urmează să fie stabilită doar prin acordul părților. Nu este clar de ce criteriul s-a ținut cont pentru stabilirea sumei remunerației. Care este legătura dintre plățile încasate de operatorii rețelei prin cablu și remunerație autorului. De exemplu, Compania Sun TV are 8 pachete cu tarife diferite, de la 30 până la 80 lei.	Coruptibilitate Norme care stabilesc derogări neîntemeiate	Se recomandă revizuirea articolului
26	Art.11 alin.5	b) indiferent <u>de modul de determinare a cuantumului</u> remunerației, acesta nu poate fi mai mic decât tarifele minime stabilite de Guvern.	Din textul proiectul rezultă că totuși nu există un mod de determinare a cuantumului remunerației. Mai mult decât atât în consecință, în mod indirect sunt impuse tarifele stabilite de Guvern.	Coruptibilitate Lacune de drept	Se recomandă revizuirea articolului
27	Art.12 alin.1	Dreptul la	A se vedea mai sus obiecția	Coruptibilitate	Se recomandă

		<p>remunerație pentru împrumut</p> <p>(1) În cazul în care proprietarul dă cu împrumut originalul sau <u>exemplarele unei opere</u>, cu excepția operelor de arhitectură și a operelor de artă aplicată, nu este necesar consimțământul autorului sau al altui titular al dreptului de autor, însă, autorul sau alt titular al dreptului de autor are dreptul la o remunerație echitabilă.</p>	<p>referitoare la expresia „exemplarele unei opere”</p> <p>Autorii proiectului nu fac deosebire între împrumut, închiriere, locațiune și comodat.</p> <p>Conform art. 867 CC RM:” (1) Prin contractul de împrumut o parte (împrumutător) se obligă să dea în proprietate celeilalte părți (împrumutatul) bani sau alte bunuri fungibile, iar aceasta se obligă să restituie banii în aceeași sumă sau bunuri de același gen, calitate și cantitate la expirarea termenului pentru care i-au fost date. (2) Contractul de împrumut este gratuit dacă legea sau contractul nu prevede altfel.</p> <p>Din textul proiectului rezultă că opera este un bun determinat în gen și fungibil?</p> <p>Nu este clar de ce pentru operele de arhitectură și artă aplicată este necesar consimțământul autorului.</p> <p>În acest articol apare o noțiune nouă care n-a fost utilizată în articolele precedente – proprietarul. Anterior s-a vorbit despre autor și alți titulari ai dreptului de autor.</p>	<p>Concurența normelor de drept Atribuții care admit derogări și interpretări abuzive Introducerea termenilor noi care nu au o definiție în legislație sau în proiect</p>	<p>revizuirea articolului.</p>
28	Art.12 alin.2	<p>(2) Bibliotecile sau <u>alte instituții similare</u>, care nu urmăresc obținerea unui avantaj economic sau comercial direct ori indirect, sînt scutite de obligația de a plăti remunerația prevăzută la alin. (1) al prezentului articol.</p>	<p>Care sunt „alte instituții similare”?</p>	<p>Coruptibilitate Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive</p>	<p>Se recomandă revizuirea articolului.</p>
29	Art.12 alin.3	<p>(3) Dreptul de împrumut, prevăzut la alin. (1) al prezentului articol se exercită <u>numai prin intermediul unei organizații de gestiune colectivă, împuternicite de către titularii respectivi de drepturi.</u></p>	<p>Din conținutul proiectului rezultă că nu numai dreptul de împrumut dar și toate celelalte drepturi de gestionare pot fi realizate doar prin intermediul organizației de gestiune colectivă. Considerăm că această restricție aduce atingere a dreptului de autor</p>	<p>Coruptibilitate Cerințe excesive pentru exercitarea drepturilor / obligații excesive</p>	<p>Se recomandă revizuirea articolului</p>
30	Art. 13 alin.3	<p>Relațiile dintre coautori se stabilesc, de regulă, în baza unui contract. <i>În lipsa unui asemenea contract, dreptul de autor asupra operei este exercitat în comun de toți autorii, iar remunerația se împarte între ei proporțional contribuției fiecăruia, dacă aceasta poate fi determinată. În cazul în care contribuția</i></p>	<p>Nu este formulat corect din punct de vedere lingvistic. De regulă se utilizează expresia: „contribuția se prezumă a fi egală până la proba contrară”</p>	<p>Coruptibilitate Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive</p>	<p>Se recomandă revizuirea articolului</p>

		<i>fiecăruia dintre coautori nu poate fi determinată, remunerația se împarte în cote egale.</i>			
31	Art.14 alin.5	La valorificarea operei de serviciu numele autorului se indică, <u>dacă acest lucru practic este posibil.</u>	Cine este în drept să stabilească dacă acest lucru practic este sau nu posibil?	Coruptibilitate Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	Se recomandă revizuirea articolului
32	Art.16 alin.2	Traducerea sau altă operă derivată <u>poate fi realizată numai cu consimțământul autorului operei originale.</u>	Din conținutul textului, rezultă că traducătorul întotdeauna trebuie să fie în stare să facă dovada consimțământului autorului. De ce „operei originale”, deci exista si „opera neoriginala”?	Coruptibilitate Norme irealizabile	Revizuirea articolului
33	Art.19 alin.1	Autorul unei opere de artă plastică are dreptul să ceară proprietarului operei să-i permită să reproducă opera sa (drept de acces). <i>Totodată, proprietarului nu i se poate cere să cedeze opera autorului acesteia.</i>	Art. 7 alin.(2) al proiectului intitulat Obiecte ale dreptului de autor nu conține separat noțiunea „opere de artă plastică” ci „operele de pictură și sculptură, grafică și alte opere de artă plastic”. La fel aceste opere nu sunt enumerate in mod exhaustiv Această regulă rezultă din principiul inviolabilității dreptului de proprietate	Coruptibilitate Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	Se recomandă următoarea redacție: „1) Autorul unei opere de artă plastică are dreptul să ceară proprietarului operei să-i permită să reproducă opera sa (drept de acces)”.
34	Art.20	Dreptul de autor asupra <u>operelor de artă</u> . Dreptul de suită.	Art. 7 alin.2 al proiectului intitulat <u>Obiecte ale dreptului de autor</u> nu conține separat noțiunea „opere de artă”. A se vedea obiecția de mai sus Legislația nu definește noțiunea „ <u>drept de suită</u> ”	Coruptibilitate Introducerea termenilor noi care nu au o definiție în legislație sau în proiect	Se recomandă revizuirea sau explicare noțiunilor utilizate.
35	Art.21 alin.3	Crearea, reproducerea, modificarea și distribuirea unei opere fotografice ce conține un portret <u>se permite numai cu consimțământul persoanei reprezentate în portret sau al succesorilor acesteia.</u>	Ce se întâmplă în cazul publicării fotografiilor în mass media. Este necesar sau nu acordul persoanei reprezentate în portret?	Coruptibilitate Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	Se recomandă revizuirea articolului.
36	Art.21alin.4	In lipsa unei clauze contractuale contrare, consimțământul persoanei reprezentate în portret (operă fotografică) nu este necesar: a) dacă persoana reprezentată în portret este de profesie model și/sau a primit o remunerație pentru a poza; b) dacă persoana reprezentată este general cunoscută și	În ce fel de contract trebuie să fie inclusă o asemenea clauză? Noțiunea „general cunoscută”, poate fi interpretată abuziv. Chiar dacă admitem că persoana este publică ea poate să-și rezerve dreptul de a interzice publicarea pozelor sale pe care nu dorește să le facă publice. Astfel, considerăm că difuzarea unei opere ce conține un portret poate fi făcută doar cu acordul persoanei reprezentate în acel portret. Urmează ca în proiect să se facă referire la portretele persoanelor decedate și la momentul din care ele pot fi difuzate după decesul acelei	Coruptibilitate Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	Se recomandă revizuirea articolului.

		portretul a fost executat cu ocazia activităților sale publice; c) dacă persoana reprezentată constituie numai un detaliu al unei opere fotografice ce prezintă o adunare, un peisaj sau o manifestare publică	persoane.		
37	Art.22	Dreptul de autor asupra operelor de artă aplicată (design) <u>și a operelor de arhitectură</u>	În contextul art.7 al.(2) al proiectului, acest articol urma să fie denumit după cum urmează: <u>Dreptul de autor asupra operelor de artă aplicată, arhitectură, urbanistică și de artă horticolă</u> ;	Coruptibilitate Concurența normelor de drept	Se recomandă revizuirea articolului.
38	Art.23	Termenele <u>de protecție</u> a dreptului de autor	Legea prevede termen de prescripție și nu termen de protecție. Posibil autorul a avut în vedere durata dreptului de autor. În acest caz urma ca în articol să fie indicat atât momentul dobândirii unui asemenea drept, cât și momentul pierderii acestuia. Totodată, apare și întrebarea termenului de prescripție, cu privire la care în proiect nu este indicat nimic.	Coruptibilitate Lipsa unor termene concrete Introducerea termenilor noi care nu au o definiție în legislație sau în proiect	Se recomandă revizuirea articolului.
39		<u>EXCEPȚII ȘI LIMITĂRI ALE DREPTURILOR PATRIMONIALE</u>	În limba română nu se utilizează expresia „excepții ale” ci „excepții de la”. În limbajul juridic în loc de cuvântul „limitări” se utilizează cuvântul „restricții”. Nu este corect să se utilizeze „limitări ale drepturilor” ci „restricții în exercitarea drepturilor”. Și în sfârșit, din conținutul acestui capitol nu este clar care este excepția și care este limitarea.	Coruptibilitate Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	Se recomandă revizuirea capitolului integral.
40	Art.24	Excepțiile și limitările, prevăzute în prezentul capitol, se aplică numai în cazurile în care nu <u>contravin valorificării normale</u> a operelor și dacă nu prejudiciază interesele legitime ale autorilor sau ale altor titulari ai dreptului de autor.	Din conținutul articolului rezultă că există și „ <u>valorificare nenormală</u> ” ?	Coruptibilitate Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	Se recomandă revizuirea denumirii.
41	Art.25	<u>Fără consimțământul autorului sau al altui titular al dreptului de autor și fără plata remunerației de autor se permite reproducerea temporară a operelor, cu condiția că actele de reproducere:</u> 1) <u>sint tranzitorii sau ocazionale;</u> 3) <u>urmăresc unicul scop de a facilita:</u>	În mod normal, în sensul art. 25, ar putea fi reprodusă doar acea operă care deja într-un mod sau altul a fost adusă la cunoștința publicului. Nu este clar care este conținutul cuvântului „tranzitoriu și ocazional” în contextul acestui articol. Conform DEX „tranzitoriu” – care face trecerea de la o stare la alta. Pentru p.3 – pe cine/ce a facilita și în ce mod? Expresia „utilizarea licită a unei opere” poate fi interpretată abuziv.	Coruptibilitate Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	Se recomandă revizuirea denumirii.

		<p>a) transmiterea, în cadrul unei rețele între terțe persoane, de către un intermediar; sau</p> <p>b) utilizarea licită a unei opere;</p> <p>4) nu au o semnificație economică de sine stătătoare.</p>			
42	Art.26 alin.(1)	<p>Reproducerea operelor în scopuri personale. Copia privată.</p> <p>Reproducerea unei opere publicate legal se permite fără consimțământul autorului sau al altui titular al dreptului de autor, dar cu plata unei remunerații echitabile (remunerație compensatorie) în condițiile prevăzute la alin. (3)-(11) ale prezentului articol, atunci când reproducerea este făcută de o persoană fizică exclusiv <i>pentru uz personal și privat</i> și dacă nu urmărește obținerea vreunui <i>avantaj comercial direct sau indirect</i>. Dreptul la remunerație compensatorie poate fi exercitat numai prin intermediul unei organizații de gestiune colectivă a drepturilor patrimoniale.</p>	<p>Legea nu definește noțiunea „remunerație compensatorie”.</p> <p>Prin ce se deosebește uzul personal de cel privat?</p> <p>În ce consta avantajul comercial indirect.</p>	<p>Coruptibilitate Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive</p>	<p>Se recomandă revizuirea conținutului.</p>
43	Art.26 alin.2	<p>f) reproducerii oricărei opere în baza unui exemplar sau dintr-o sursă, despre care, persoana care reproduce opera, <i>cunoaște sau, în virtutea unor circumstanțe concrete, are motive rezonabile să cunoască, că sînt ilicite.</i></p>	<p>Noțiunile utilizate nu corespund exigentelor tehnicii legislative.</p>	<p>Coruptibilitate Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive</p>	<p>Se recomandă revizuirea conținutului.</p>
44	Cap IV	<p>CONTRACTELE DE AUTOR</p> <p>Articolul 30. Transmiterea drepturilor patrimoniale prin contracte de autor</p> <p>(1) Autorii sau alți titulari ai dreptului de autor pot transmite prin contract de autor, dacă prezenta lege</p>	<p>Nici denumirea și nici cele 2 articolele din acest capitol nu corespund ideii și scopului pe care și l-a propus autorul proiectului.</p> <p>În primul rând nu este corect ca contractul la care s-a referit autorul proiectului să fie numit „contract de autor” deoarece, în esența sa, acesta este un „contract de cesiune a drepturilor patrimoniale”.</p> <p>În art. 30 alin.2 autorul se referă la contractul de licență fără ca cel puțin să definească acest contract.</p>	<p>Coruptibilitate Concurența normelor de drept Cerințe excesive pentru exercitarea drepturilor / obligații excesive Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive</p>	<p>Se recomandă revizuirea întregului capitol.</p>

nu prevede altfel, drepturile patrimoniale exclusive, precum și dreptul la remunerație de autor. În urma unei asemenea cesiuni, titular de drepturi devine cesionarul.

(2) Dacă prezenta lege nu prevede altfel, drepturile patrimoniale exclusive pot fi transmise, de asemenea, prin acordarea de licențe exclusive sau neexclusive. Dacă în contractul de licență nu se stipulează expres că licența este exclusivă, aceasta se consideră neexclusivă.

(3) În cazul unei licențe exclusive, numai licențiatul are dreptul să valorifice opera în limitele stabilite de această licență. Licențiatul, de asemenea, are dreptul, în limitele stabilite de licență, să permită sau să interzică valorificarea operei de către alte persoane.

(4) În cazul unei licențe neexclusive, licențiatul poate, în limitele stabilite de această licență, valorifica opera la fel ca alte persoane care au obținut dreptul de valorificare a acesteia. El nu are dreptul să permită sau să interzică valorificarea operei de către alte persoane.

Articolul 31. Condițiile și forma contractului de autor

(1) Contractul de autor trebuie să fie încheiat în formă scrisă și să prevadă modul de valorificare a operei (dreptul concret care se transmite prin acest contract); termenul de valabilitate și teritoriul de extindere a acestuia; cuantumul remunerației, sau baza de calcul a acesteia, pentru fiecare caz de valorificare a operei; condițiile și termenul de plată ale remunerației, precum și alte clauze pe care părțile le consideră esențiale. Contractul de autor privind

Menționăm că CC RM nu reglementează nici contractul de autor și nici contractul de licență. Din aceste considerente ar fi binevenit ca condițiile de fond și de formă ale acestor contracte să fi fost reglementate de o lege specială în acest domeniu cum ar fi prezenta lege.

La fel aceste 2 contracte nu sunt unicele contracte care urmează a fi încheiate în cadrul acestor raporturi. De exemplu un contract frecvent întâlnit este și contractul de editare.

		<p>valorificarea operelor în ziare și în alte publicații periodice poate fi încheiat și în formă verbală.</p> <p>(2) Dacă în contractul de autor lipsește clauza privind teritoriul pe care se exercită dreptul, dreptul transmis prin acest contract se exercită numai în limitele teritoriului Republicii Moldova.</p> <p>(3) Dacă în contractul de autor nu este indicat termenul lui de valabilitate, contractul de autor se consideră încheiat pe un termen de 3 ani de la data încheierii, dacă se referă la valorificarea unei opere fără modificări, și pe un termen de 5 ani, dacă se referă la valorificarea unei opere adaptate sau altfel modificate sau traduse.</p> <p>(4) Clauzele contractului de autor, care contravin prevederilor prezentei legi, se consideră nule, și, în locul acestora se aplică condițiile prevăzute de prezenta lege.</p> <p>(5) Orice clauze ale contractului de autor care limitează autorul de a crea în viitor opere pe o anumită temă sau într-un anumit domeniu se consideră nule.</p> <p>(6) În contractul de autor remunerația de autor se stabilește în cote procentuale din venitul obținut, ca urmare a valorificării în modul corespunzător a operei, sau sub forma unei taxe forfetare, în conformitate cu tarifele remunerației aprobate de organizațiile de gestiune colectivă a drepturilor patrimoniale, sau în oricare alt mod.</p> <p>(7) Guvernul aprobă tarifele minime ale remunerației de autor, în % sau sub formă de taxe forfetare.</p>			
45	Art. 32 alin.2	Pentru apariția și exercitarea drepturilor conexe nu este necesară respectarea	A se vedea mai sus obiecția referitoare la „proba contrară”	Coruptibilitate Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	Se recomandă revizuirea articolului.

		vreunei formalități. În absența unei probe contrare,			
46	Art.39	Drepturile interpretului prevăzute la art. 33 și la art. 37 din prezenta lege se protejează timp de 50 de ani de la data primei interpretării. <u>Totuși, dacă, în această perioadă, imprimarea interpretării este legal publicată sau este comunicată public, drepturile interpretului se protejează timp de 50 de ani de la data efectuării primului din aceste acte.</u> Drepturile interpretului la nume și dreptul la reputație se protejează pe un termen nelimitat.	Într-un act normativ nu poate fi utilizat cuvântul „totuși”, iar normele au un caracter preponderent imperativ. La fel nu este clar din ce moment începe cursul termenului de 50 ani. Aceiași obiecție pentru alin. 2, 3.	Coruptibilitate Stabilirea unor termene nejustificate Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	Se recomandă revizuirea articolului
47		ALTE DREPTURI ȘI DOMENIUL PUBLIC Articolul 40. Drepturile producătorilor bazelor de date. Obiectul protecției.	Conform art. 7 alin. 2 lit (l) „baza de date” constituie o operă protejată de dreptul de autor. Nu este clar de ce autorul proiectului a atribuit „Drepturile producătorilor bazelor de date” la categoria de alte drepturi. Din conținutul capitolului rezultă că doar „Drepturile producătorilor bazelor de date” fac parte din categoria altor drepturi, decât drepturile de autor. După părerea noastră, aceste reglementări urmau a fi incluse în capitolul ce reglementează toate celelalte drepturi de autor. La fel, nu este clar în ce context s-a utilizat în acest capitol noțiunea „domeniu public”. Cu excepția art.40-44, celelalte 2 articole ale acestui capitol se referă la: art.46 <i>Protecția publicațiilor critice și științifice ale operelor intrate în domeniul public</i> și art. 47 <i>Remuneratia pentru valorificarea operelor intrate în domeniul public și a expresiilor folclorice</i> , care nu au nici o atribuție la „domeniul public” în sensul direct al acestei expresii.	Coruptibilitate Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	Se recomandă revizuirea capitolului și a structurii acestuia.
48	Art.48	(1) Autorii, interpreții, producătorii de fonograme, producătorii de videograme, precum și alți titulari ai dreptului de autor și ai drepturilor conexe <u>pot, din proprie inițiativă, înființa organizații de gestiune colectivă a drepturilor lor patrimoniale (în continuare - organizații de gestiune colectivă).</u>	Din textul articolului rezultă că înființarea organizațiilor de gestiune colectivă a drepturilor lor patrimoniale este doar un drept acordat autorilor, interpreților, producătorilor de fonograme etc., realizarea și valorificarea cărui depinde doar de voința subiecților de drept. Totodată, proiectul conține prevederi care obligă pe autori, interpreți etc. să săvârșescă careva acțiuni de realizarea a dreptului de autor doar prin intermediul organizațiilor de gestiune colectivă a drepturilor lor patrimoniale (a se vedea art. 11 al proiectului).	Coruptibilitate Cerințe excesive pentru exercitarea drepturilor / obligații excesive Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	Se recomandă revizuirea articolului.
49	Art. 48 alin.3	Organizațiile de gestiune colectivă își desfășoară <u>activitatea în conformitate cu prezenta lege și alte</u>	Nu este clar care este forma organizatorică a acestor organizații și care alte acte normative sunt relevante pentru activitatea respectivă.	Coruptibilitate Norme de trimitere	Se recomandă revizuirea articolului.

		<u>acte normative relevante ale Republicii Moldova</u> , în baza statutelor proprii și, cu excepția cazurilor prevăzute la alin. (12) al prezentului articol, în limitele împuternicirilor care le-au fost delegate de titularii dreptului de autor și /sau ai drepturilor conexe.			
50	Art. 48 alin.5	<p>AGEPI acreditează o organizație de gestiune colectivă, dacă aceasta îndeplinește următoarele condiții:</p> <p>a) <i>o parte considerabilă</i> din membrii acesteia, sau din titularii de drepturi, care, <i>în alt mod</i>, i-au încredințat în gestiune colectivă drepturile sale, sînt titulari de drepturi care au cetățenia Republicii Moldova sau au domiciliul, iar în cazul persoanelor juridice - sediul, pe teritoriul Republicii Moldova, și <i>dacă la aceasta se pot asocia, alți titulari de drepturi care doresc acest lucru, în conformitate cu statutul respectivei organizații</i>;</p> <p>b) <i>a încheiat contracte de reprezentare reciprocă a intereselor cu organizații similare care reprezintă titularii de drepturi din străinătate, sau, cel puțin, întreprinde toate măsurile necesare pentru încheierea unor asemenea acorduri</i>;</p> <p>c) <i>are capacitatea de a gestiona pe principii colective drepturile patrimoniale corespunzătoare, inclusiv dispune de personal și de mijloace tehnice adecvate</i>;</p> <p>d) dispune de <i>mecanisme adecvate</i> de colectare, distribuire și plată a remunerației de autor;</p> <p>(e) <i>garantează un tratament egal titularilor de drepturi și utilizatorilor, atunci cînd este vorba de aceleași condiții obiective</i>; și</p> <p>f) dacă statutul și alte</p>	<p>Expresia „o parte considerabilă” poate fi interpretată abuziv.</p> <p>Modul în care este scris articolul nu corespunde cerințelor tehnicii legislative</p> <p>Câte contracte de reprezentare reciprocă a intereselor trebuie să fie încheiate pentru acreditare. Fraza „sau, cel puțin, întreprinde toate măsurile necesare pentru încheierea unor asemenea acorduri” poate fi interpretată abuziv.</p> <p>Legislația civilă nu prevede noțiunea „capacitate de a gestiona”.</p> <p>Fraza "inclusiv dispune de personal și de mijloace tehnice adecvate" poate fi interpretată abuziv.</p> <p>Fraza „mecanisme adecvate” poate fi interpretată abuziv.</p> <p>„garantează un tratament egal titularilor de drepturi” - acest principiu se prezumă.</p> <p>Norme de trimitere. Un statut înregistrat legal nu poate să nu corespundă legii.</p>	<p>Coruptibilitate</p> <p>Atribuții excesive / contrare statutului Atribuții care admit derogări și interpretări abuzive</p> <p>Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative</p>	Se recomanda revizuirea articolului.

		regulamentele ale organizației corespund prevederilor prezentei legi și altor acte normative relevante ale Republicii Moldova, precum și tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.			
51	Art. 48 alin.6	Organizația de gestiune colectivă, care depune la AGEPI o cerere de acreditare, trebuie să prezinte <i>toată informația și actele necesare Agenției</i> , în conformitate cu prevederile alin.(5) din prezentul articol, pentru a adopta o decizie în privința respectivei cereri.	Fraza „ <i>toată informația și actele necesare Agenției</i> ” poate fi interpretată abuziv	Coruptibilitate Norme de blanchetă Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative	Se recomandă revizuirea articolului.
52	Art. 48 alin.7	În cazul în care mai multe organizații au depus cereri de acreditare în privința gestionării acelorași categorii de drepturi ale acelorași categorii de titulari de drepturi, AGEPI va acredita <i>acea organizație care într-o mai mare măsură îndeplinește condițiile menționate la alin. (5) al prezentului articol.</i>	Din conținutul articolului rezultă că poate fi acreditată doar o singură organizație pentru o anumită categorie de drepturi sau titulari. Articolul lezează dreptul la libera asociere conferit de Constituția RM	Coruptibilitate Atribuții excesive / contrare statutului Limitarea neîntemeiată a drepturilor omului	Se recomandă revizuirea articolului
53	Art.48 alin.9	Pînă la soluționarea eventualului litigiu vizavi de decizia de refuz în acreditare adoptată de AGEPI, organizația care a depus contestație sau titularii de drepturi ale acesteia, pentru a putea revendica plata remunerației de autor ce i se cuvine, va prezenta, într-un termen rezonabil de la depunerea contestației, <i>toate actele necesare</i> – care atestă titularii pe care-i reprezintă și drepturile pe care le are în administrare – organizației de gestiune colectivă care a fost acreditată să gestioneze acele drepturi și ale acelor categorii de drepturi la care se referă și cererea sa de acreditare.	Fraza „eventualului litigiu vizavi de decizia de refuz în acreditare adoptată de AGEPI” nu este corectă d.p.v. al limbajului juridic. Un litigiu nu apare “vizavi de “ci “în legătură cu”	Coruptibilitate Atribuții excesive / contrare statutului Lipsa / insuficiența mecanismelor de contestare a deciziilor și acțiunilor autorităților public	Se recomandă revizuirea articolului
54	Art. 48 alin.10	<i>Gestiune colectivă extinsă (licență extinsă). Efectele unei licențe eliberate utilizatorilor de către</i>	Legea nu definește noțiunea „gestiune colectivă extinsă” nici noțiunea „licență extinsă”. Căror utilizatori se va elibera licența?	Coruptibilitate Lacune de drept Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative Cerințe excesive pentru exercitarea	Se recomandă revizuirea articolului.

		<i>organizația de gestiune colectivă în numele titularilor de drepturi, membri ai acesteia sau care, în alt mod, i-au încredințat în gestiune drepturile, se extind, de asemenea, în privința titularilor de drepturi, care nu au calitatea de membri ai acestei organizații și nici nu i-au încredințat, în vreun alt mod, în gestiune drepturile, cu condiția că aceștia nu și-au retras drepturile din repertoriul organizației de gestiune colectivă, cu referire la următoarele drepturi</i>	Ce vor putea face utilizatorii în baza acestei licențe? Care este conținutul și forma licenței?	drepturilor / obligații excesive	
55	Art. 48 alin. 12	Gestiune colectivă obligatorie (licență obligatorie). În conformitate cu prevederile prezentei legi, pot fi exercitate numai prin intermediul unei organizații de gestiune colectivă, acreditate de AGEPI, următoarele drepturi:	Articolul lezează dreptul de proprietate al autorului sau al altui titular prin faptul că acestora nu li se permite să dispună de drepturile sale în alt mod decât prin intermediul organizațiilor de gestiune.	Coruptibilitate Lacune de drept Cerințe excesive pentru exercitarea drepturilor / obligații excesive Limitarea neîntemeiată a drepturilor omului	Se recomandă revizuirea articolului.
56	Art.48 alin. 14	<i>Eventualele pretenții patrimoniale ale titularilor dreptului de autor sau ai drepturilor conexe înaintate utilizatorilor, care se referă la modalitatea de valorificare a operelor sau obiectelor drepturilor conexe prevăzută de licență, se examinează și soluționează de către organizația de gestiune colectivă care a eliberat respectiva licență.</i>	Conform art. 114 al Constituției: „Justiția se înfăptuiește în numele legii numai de instanțele judecătorești”. Prevederile acestui articol îngrădesc pentru persoanele interesate accesul la justiție. La fel, acest articol conferă organizațiilor atribuții extensive în ceea ce privește examinarea litigiilor. Mai mult decât atât, de rugulă titularii drepturilor patrimoniale sunt și membrii acestor organizații și tot ei vor examina pretențiile proprii.	Coruptibilitate Lacune de drept Atribuții excesive / contrare statutului Limitarea neîntemeiată a drepturilor omului Lipsa / insuficiența mecanismelor de supraveghere și control (ierarhic, intern, public)	Se recomandă revizuirea articolului.
57	Art.49	Atribuțiile, drepturile și obligațiile organizațiilor de gestiune colectivă	Atribuțiile, drepturile și obligațiile organizațiilor de gestiune colectivă trebuie să fie prevăzute de statutul acestei organizații. Cum putem vorbi despre atribuțiile, drepturile și obligațiile organizațiilor de gestiune colectivă, dacă elementar din conținutul proiectului nu poate fi stabilită forma organizatorică a acestor organizații.	Coruptibilitate Cerințe excesive pentru exercitarea drepturilor / obligații excesive	Se recomandă revizuirea articolului.
58	Art. 51	Monitorizarea activității organizațiilor de gestiune colectivă este exercitată de AGEPI.	Aceiași organizație are împuterniciri de a acredita, de a monitoriza, de suspendare sau revocare a deciziei de acreditare.	Coruptibilitate Atribuții excesive / contrare statutului Cumularea competențelor de a elabora acte, a controla aplicarea lor și de a sancționa	Se recomandă revizuirea articolului.
59	Art.52 alin.1	Sînt interzise următoarele acțiuni, indiferent de faptul dacă are loc sau nu <i>încălcarea, într-un mod sau altul, a dreptului de autor, a</i>	În drept se utilizează expresia „lezarea dreptului” și nu „încălcarea dreptului”. Nu este clar sensul art52 lit.(a).	Coruptibilitate Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	Se recomandă revizuirea articolului.

		<p>drepturilor conexe sau a altor drepturi protejate de prezenta lege:</p> <p>a) eludarea cu bună știință a măsurilor tehnologice de protecție a dreptului de autor și a drepturilor conexe sau în condiții în care persoana implicată avea motive rezonabile să cunoască că urmărește scopuri de eludare;</p>			
60	Art.52 alin.3	<p>În cazul examinării unei cereri menționate la alin. (2) al prezentului articol, Comisia de mediere și arbitraj acționează ca instanță de arbitraj, conform normelor procedurale în vigoare cu privire la arbitraj, înțelegându-se, totuși, că:</p> <p>a) comisia activează în componența a 3 membri, desemnați de către părțile aflate în litigiu, iar în cazul în care aceștia nu ajung la un numitor comun de către directorul general al AGEPI;</p> <p>b) părțile aflate în litigiu sînt beneficiarii excepțiilor și limitărilor menționate la alin. (2) al prezentului articol sau organizația ai cărei membri sînt, pe de o parte, și titularii de drepturi corespunzători sau organizația a cărei membri sînt aceștia, pe de altă parte;</p> <p>c) comisia adoptă hotărîrea arbitrală în decurs de 30 de zile de la data numirii comisiei;</p> <p>d) hotărîrea arbitrală se consideră ca fiind acceptată de părțile aflate în litigiu, dacă nici una dintre ele nu o contestă în decurs de 30 de zile din data cînd aceasta le-a fost remisă;</p> <p>e) dacă partea în litigiu este o organizație, menționată la lit. b) al prezentului alineat, hotărîrea arbitrală se aplică tuturor membrilor acesteia.</p>	Prevederile acestui articol contravin prevederilor Legii cu privire la arbitraj nr.23-XVI din 22.02.2008	Coruptibilitate Lacune de drept	Se recomanda revizuirea întregului capitol.

61	Art.53	<p>Informația despre gestiunea drepturilor</p> <p>Sînt interzise următoarele acțiuni efectuate intenționat și fără permisiunea necesară:</p> <p>a) înlăturarea de pe opere sau de pe alte obiecte protejate ori modificarea pe acestea a <i>oricărei informații în formă electronică despre gestiunea drepturilor</i>;</p> <p>b) distribuirea, importul în scop de distribuire, comunicarea publică sau facerea accesibilă publicului, în regim interactiv, a operelor, obiectelor drepturilor conexe sau a altor obiecte protejate de prezenta lege, de pe care a fost înlăturată sau modificată, fără permisiunea titularului de drepturi, informația în formă electronică despre gestiunea drepturilor, dacă o asemenea persoană cunoaște, sau are motive rezonabile să cunoască, că astfel ea provoacă, permite, facilitează sau tăinuiește o încălcare a dreptului de autor, a <i>drepturilor conexe sau a altor drepturi protejate de prezenta lege</i>.</p>	Nu este clar în ce mod o operă poate să conțină informație de spre „gestiunea dreptului”. Opera poate conține informație despre faptul că ea este protejată de dreptul de autor.	Coruptibilitate Atribuții excesive / contrare statutului Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	Se recomandă revizuirea articolului.
62	Art.54	Încălcarea drepturilor recunoscute și garantate prin prezenta lege atrage răspundere civilă, contravențională sau penală, după caz, <i>potrivit legii</i> . Dispozițiile procedurale sînt cele prevăzute de prezenta lege, care se completează cu cele de drept comun.	“Prezenta lege”, de fapt nu conține norme de procedură	Coruptibilitate Norme de trimitere Lacune de drept Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative	Se recomandă revizuirea articolului.
63	Art.57	Asigurarea probelor	A se vedea art.127 CPC RM	Coruptibilitate Concurența normelor de drept	Se recomandă revizuirea articolului
64	Art.58	Dreptul la informare	Aceste prevederi dublează CPC	Coruptibilitate Concurența normelor de drept	Se recomandă revizuirea articolului
65	Art.59	Măsurile provizorii și de asigurare	Aceste prevederi dublează CPC	Coruptibilitate Concurența normelor de drept	Se recomandă revizuirea articolului

66	Art.60	Măsuri coercitive	Aceste prevederi dublează CPC	Coruptibilitate Concurența normelor de drept	Se recomanda revizuirea articolului
67	Art.61	Asigurarea executării hotărârii judecătorești	Executarea hotărârilor este reglementată de Codul de executare	Coruptibilitate Concurența normelor de drept	Se recomanda revizuirea articolului
68	Art.63 alin.3	Atunci cînd violatorul a comis o încălcare neintenționat sau neavînd motive rezonabile să cunoască acest lucru, instanța de judecată poate stabili despăgubiri <u>sub formă de taxe forfetare</u> , cum ar fi cel puțin suma remunerației sau a tarifului pe care le-ar fi datorat violatorul dacă ar fi fost autorizat prin licență să valorifice dreptul în cauză.	Legea nu definește noțiune „taxe forfetare”	Coruptibilitate Introducerea termenilor noi care nu au o definiție în legislație sau în proiect	Se recomanda revizuirea articolului
69	Art.63 alin.5	<i>Persoana culpabilă de violarea drepturilor de autor sau a drepturilor conexe poartă răspundere în conformitate cu legislația civilă, administrativă și penală.</i>	Art. 54 alin.4 al proiectului conține aceeași prevedere.	Coruptibilitate Concurența normelor de drept Lipsa responsabilității clare autorităților (funcționarilor) pentru încălcarea prevederilor din proiect	Se recomanda revizuirea articolului
70	Art.63 alin.6	<i>c) recuperarea materială a prejudiciului moral.</i>	CC RM art. 1422 prevede posibilitatea reparației prejudiciului moral prin echivalent bănesc și nu „recuperarea materială a prejudiciului moral”	Coruptibilitate Concurența normelor de drept Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	Se recomanda revizuirea articolului
71	Art. 64 alin.1	La judecarea pricinilor ce decurg din dreptul de autor, din drepturile conexe sau din alte drepturi protejate de prezenta lege, persoanele specificate la art. 55 alin.(2) din prezenta lege se scutesc de achitarea taxei de stat la depunerea cererii. <i>Aceasta urmează să fie încasată, în modul și mărimea stabilite de legislație, de la persoana recunoscută vinovată de violarea drepturilor de autor, drepturilor conexe sau a altor drepturi protejate de prezenta lege</i>	Ce se întâmplă în cazul încheierii unei tranzacții de împăcare?	Coruptibilitate Norme de trimitere Concurența normelor de drept Lacune de drept Norme irealizabile Norme care stabilesc derogări neîntemeiate	Se recomanda revizuirea articolului
72	Art. 64 alin.2	Cheltuielile de judecată rezonabile și proporționale și alte	Cine va stabili dacă cheltuielile au fost „rezonabile și proporționale”?	Coruptibilitate Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	Se recomanda revizuirea articolului.

		cheltuieli suportate de partea care a avut câștig de cauză, ca regulă generală, vor fi încasate de la persoana care a pierdut procesul, cu excepția cazului când spiritul de echitate nu permite acest lucru.	Care ar fi cazul "cînd spiritul de echitate nu permite acest lucru"?		
73	Art.66	În cadrul unei proceduri de încălcare a dreptului de autor, a drepturilor conexe sau a altor drepturi protejate de prezenta lege, <i>instanța de judecată poate dispune</i> , la cererea reclamantului și pe cheltuiala violatorului, măsuri corespunzătoare pentru răspîndirea informației despre hotărîrea de judecată, inclusiv expunerea și publicarea ei integrală sau parțială.		Coruptibilitate Determinarea competenței după formula "este în drept", "poate" ș.a.	Se recomanda revizuirea articolului.
74	Art. 68 alin.1	Utilajele, schițele, machetele, manuscrisele și orice alte bunuri similare ce servesc direct la crearea unei opere ce dă naștere unui drept de autor <u>nu pot face obiectul unei urmări silite.</u>	Neconcordanță cu art. 85 din Codul de executare.	Coruptibilitate Concurența normelor de drept	Se recomanda revizuirea articolului.
75	Art.68 alin.3	Hotărîrile judecătorești ce vor dispune încasarea remunerației <u>vor fi executate imediat după pronunțare</u> , dacă instanța va considera acesta necesar.	Neconcordanță cu art. 256 CPC	Coruptibilitate Concurența normelor de drept Norme care stabilesc derogări neîntemeiate Lipsa unor termene concrete	Se recomanda revizuirea articolului.

Concluzii

Concluzii de ordin special:

1. Proiectul exclude posibilitatea ca o persoană juridică să beneficieze de dreptul de autor.
2. Autorul sau alt titular al dreptului de autor poate valorifica și distribui opera sa doar prin intermediul organizațiilor de gestiune colectivă a drepturilor patrimoniale. Considerăm că aceste prevederi ale proiectului limitează excesiv drepturile autorului. Ținând cont de faptul că raporturile reglementate de proiect fac parte din cadrul raporturilor juridice civile care se bazează pe principiul autonomiei voinței, autorul sau titularii dreptului de autor și a drepturilor conexe trebuie să beneficieze de posibilitatea să-și valorifice acest drept personal și nu doar prin intermediul organizațiilor de gestiune colectivă.
3. La fel proiectul limitează înființarea acestor organizații, dispunând că pentru o anumită categorie de obiecte sau titulari a dreptului de autor să fie înființată o singură organizație - art. 48 alin.7: „În cazul în care mai multe organizații au depus cereri de acreditare în privința gestionării aceluiași categorii de

drepturi ale aceluiași categorii de titulari de drepturi, AGEPI va acredita acea organizație care într-o mai mare măsură îndeplinește condițiile menționate la alin. (5) al prezentului articol”. Astfel, considerăm că prin această prevedere este grav lezat dreptul la libera asociere.

4. Pentru o mare parte din proiect autorii s-au inspirat din Legea României cu privire la dreptul de autor și drepturile conexe fără să se țină cont de prevederile CC RM.

5. Pentru o anumită categorie de persoane proiectul stabilește un șir de obligațiuni fără a se referi și la sancțiunile ce vor fi aplicate în cazul neexecutării acestora (De exemplu: art. 20 alin.(1)) .

6. În art.7 alin.(2) al proiectului au fost enumerate 12 obiecte ale dreptului de autor. Însă prin articole separate au fost reglementate doar 5 dintre acestea, alte 7 obiecte ale dreptului de autor, rămânând în afara oricăror altor reglementări.

7. Proiectul nu conține prevederi referitoare la operele cinematografice.

8. Nu este clara procedura achitării remunerației (de exemplu: pentru cazurile expuse in art.29).

Concluzii de ordin general:

Considerăm că proiectul Legii nu poate fi adoptat în redacția propusă Parlamentului spre adoptare deoarece:

1. Proiectul nu este redactat în conformitate cu exigențele de tehnică legislativă prevăzute de Legea privind actele legislative, nr.780-XV din 27.12.2001. Astfel, proiectul nu corespunde cerințelor normelor de tehnică legislativă.

2. Pentru a asigura succesiunea logică a normelor cuprinse în proiect propunem modificarea structurii acestuia. Proiectul nu are o structură bine determinată.

3. Proiectul nu este complet, deoarece nu cuprinde norme materiale referitoare la contractul de cesiune a dreptului de autor (în versiunea proiectului - contract de autor și contract de licență), care necesită a fi reglementate în mod imperativ de către acest act legislativ.

4. Un asemenea proiect de lege trebuie să conțină atât norme de drept material, cât și norme de procedură.

5. Având în vedere faptul că exprimarea ideilor în textele actelor normative trebuie să se facă într-un limbaj accesibil, evitându-se pe cât e posibil termenii care nu au o largă întrebuintare sau termenii neutilizați în legislație, sugerăm să fie excluse sau substituite asemenea expresii sau cuvinte: „închiriere”, „reproducere reprografică”, „drept de siută”, „taxe forfetare” etc. La fel, nu este binevenit ca textul unei legi să conțină cuvinte și sintagme formulate greșit atât din punct de vedere lingvistic, cât și din punct de vedere juridic cum ar fi: „politică adecvată”, „dreptul de autor nu depinde de dreptul de proprietate...” „de asemenea”, „în absența unei probe contrare”, „opera a fost publicată sub formă anonimă”, „al cărei nume apare pe o operă”, „ a retracta opera”, „dacă acest lucru practic este posibil”, „remunerație compensatorie” etc. La fel nu este recomandată folosirea într-un act normativ a expresiilor din altă limbă, decât limba în care a fost întocmit actul.

6. Sancționarea unor fapte prin trimiterea generică la prevederile legii (De exemplu art. 54 alin.4) este incorectă.

7. Proiectul supus expertizei este afectat considerabil de riscuri de coruptibilitate, deoarece interpretarea unor noțiuni din proiect este lăsată la discreția organului care decide (în cazul nostru AGEPI).

Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției